

ÕPPEKAVA LINNAMÄE LASTEAED

I ÜLDSÄTTED

1.1. Linnamäe Lasteaia (edaspidi lasteaed) õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava alusel.

Lasteaia õppekava on koostatud ja arendatud kõikide lasteaia pedagoogide osalusel ning kaasatud on hoolekogu.

1.2. Lasteaia õppekava läbinule annab lasteaed välja sellekohase tõendi.

Lasteaia õppekava määrab kindlaks:

- lasteaia liigi ja eripära;
- lasteaia visiooni, missiooni ja väärtused;
- õpikäsituse põhialused;
- õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja vanuseti lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel;
- õppe- ja kasvatustegevuse korralduse (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil;
- lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korralduse;
- erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korralduse;
- lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korralduse;
- õppekava uuendamise ja täiendamise korra.

II LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

2.1. Linnamäe Lasteaed on Lääne-Nigula Vallavalitsuse omandis olev munitsipaallasteaed kuni seitsmeaastastele lastele.

Aadress: Kooli tee 10, Linnamäe küla, Lääne-Nigula vald, 91001 Lääne maakond

2.2. Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.

2.3. Lasteaia direktor moodustab koolieelse lasteasutuse seaduse alusel sõime-, aia- ja liitrühmad. Vabade kohtade olemasolul võetakse lasteaeda lapsi, kes rahvastikuregistrisse ei ole kantud valla aadressiga, eelistades esmajärjekorras vallas alaliselt elavate, seejärel teeninduspiirkonnas töötavate vanemate lapsi. Vabade kohtade olemasolul võetakse lapsi lasteaeda kogu aasta kestel.

2.4. Rühmade komplekteerimisel arvestatakse üldjärjekorra vanuselist jaotust, mille alusel moodustatakse söime-, aia- ja/või liitrühmad.

2.5. Linnamäe Lasteaias töötab kokku 4 rühma:

	Rühma liik	Rühma nimi	Laste vanus
1	sõimerühm	Kiilikased	1,5 – 3 a
1	noorem aiarühm	Mesimummid	3 – 4 a
1	keskmine aiarühm	Lepatriinud	4 – 5 a
1	vanem aiarühm	Liblikad	6 – 7 a

2.6. Liitrühma (vajadusel) moodustavad kahe- kuni seitsmeaastased lapsed, nimekirjas kokku 18 last.

Lasteaia hoolekogu ettepanekul on vallavalitsusel õigus lapse arenguks vajalike tingimuste olemasolu korral suurendada laste arvu liitrühmas kuni kahe lapse võrra.

2.7. Õppe- ja kasvatustöös on rõhuasetus keskkonnakasvatusel, kiusamisvabal metoodikal ning avastusõppe põhimõtetel.

Lasteaia eesmärk on hoida ja tugevdada lapse tervist ning luua lastele ja töötajatele heaolu toetavad tingimused.

III LINNAMÄE LASTEAIA VISIOON, MISSIOON, VÄÄRTUSED JA LOGO

3.1. VISIOON: kaasaegses mängu- ja õpikeskkonnas tegutseb ettevõtlik, loov ja rõõmsameelne laps, kelle individuaalsust arvestatakse koostöös tema perega.

Linnamäe Lasteaias on õnnelikud lapsed, rahulolevad lapsevanemad ja arenev personal.

3.2. MISSIOON: lapsele luuakse parimad võimalused läbi mängulise protsessi teadmiste, oskuste, vilumuste ja käitumisnormide arenguks. Soovime olla lasteaed, kuhu iga laps tahab tulla!

Põhimõtted visiooni ja missiooni täitmiseks:

- koostöö kodu ja kooliga;
- eakohasus, võimetekohasus;
- kergemalt raskemale, lähemalt kaugemale;
- õpetaja ja kõigi teiste töötajate eeskuj;
- eduelamuse tagamine;
- õigeaegne lapse erivajaduste märkamine;
- personali arengu toetamine;
- kasutame meile eraldatud ressursse otstarbekalt ja vajaduspõhiselt.

3.3. VÄÄRTUSED:

- austus
- hoolivus
- julgus
- sallivus
- koostöö
- loodusarmastus, keskkonnahoid
- abivalmidus
- huumorimeel

- perekesksus

3.4. LOGO

Lasteaia logo - vikerkaarevärviline *PÄEVAKOERAKE* sümboliseerib lastepere, kelles rõõmsad värvid tekitavad heaolu- ja turvatunde. Päevakoerast sirguvad liblikad, kes lendavad pärast lasteaia lõpetamist Oru Kooli suuremate liblikate (*Oospila Orula*) juurde, et alustada kooliteed.

IV ÕPIKÄSITUSE PÕHIALUSED

- 4.1. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära, milleks on vanus, sugu, tervislik seisund, keeleline ja kultuuriline taust, võimed jne.
- 4.2. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu. Laps on õpiprotsessis aktiivne osaleja, teda kaasatakse kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning analüüsima oma tegevust.
- 4.3. Pedagoogid (ja teised rühmatöötajad) on lapse arengu toetajad, kes loovad selleks toetava keskkonna ja suunavad last oma tegevuse tulemuslikkuse hindamisele ning eduelamuse kogemisele. Arendada lapses suutlikkust:
 - kavandada oma tegevust, teha valikuid;
 - seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
 - kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
 - arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
 - hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
 - tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.
- 4.1. Põhiülesanne- luua võimalused ja tingimused tervikliku isiksuse kujunemiseks, kes on sotsiaalselt tundlik, vaimselt erk, ennastusaldav, kaasinimesi arvestav ja keskkonda väärtustav.
- 4.2. Lasteaias tegutseb pedagoogiline nõukogu, mille ülesandeks on lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkide kindlaksmääramine, tegevuste planeerimine ja korraldamine, analüüsimine ja hindamine ning ettepanekute tegemine direktorile, hoolekogule ja vallavalitsusele õppe- ja kasvatustegevuse parandamiseks ning õppe- ja kasvatusalaste otsuste tegemiseks. Pedagoogilise nõukogu liikmeteks on direktor ja kõik lasteaiaõpetajad.

V ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE ÜLDEESMÄRK, PÕHIMÕTTED, SISU JA VANUSETI LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL

5.1. Üldeesmärk- Linnamäe Lasteaiast läheb kooli ettevõtlik, loov ja rõõmsameelne laps, kes hoolib endast ja ümbritsevast keskkonnast.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime (ettevõtlikkus), esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused. Tähtsal kohal on õuesõpe ja keskkonnakasvatus, mille lähtealuseks on avastusõpe – lapsi suunatakse iseseisvalt tegutsema, liikuma, mõtlema ning avastama.

5.2. Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted:

- lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;

- lapse loovuse ja ettevõtlikkuse toetamine;
- mängu kaudu õppimine;
- humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;
- üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- kodu ja lasteasutuse koostöö;
- eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

Lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteaia direktor.

5.3. Õppe- ja kasvatustegevuse sisu seob tervikult lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdcondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse **üldõpetuslikust põhimõttest.**

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti esitatakse seitsmes valdkonnas:

- mina ja keskkond;
- keel ja kõne;
- eesti keel kui teine keel;
- matemaatika;
- kunst;
- muusika;
- liikumine.

5.4. Koolivalmiduskaart väljastatakse Haridus- ja teadusministri määrus 31.08.2011 nr 44 „Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu ja nende täitmise kord“ alusel lastele, kes on saanud koolikohuslaseks.

5.4. Valdcond *Mina ja keskkond*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks valdkonnas *Mina ja keskkond* on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna *Mina ja keskkond* sisu:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted valdkonnas *Mina ja keskkond*.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalsed keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- 5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas *Mina ja keskkond*:

Sõimerühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm	
	L i i t r ü h m				
1,5-2 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused;	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
1) teab oma nime;	1) nimetab, oma eesnime, kas ta on poiss või tüdruk, teab oma vanust;	1) oskab öelda oma nime, vanuse ja soo;	1) teab oma ees ja perekonna nime, kas on poiss või tüdruk, teab oma vanust;	1) teab oma aadressi;	1) tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
2) oskab eristada küsimise peale oma pereliikmeid, nimetab mõnda pereliikmetest;	2) nimetab oma perekonna-liikmeid: ema, isa, õde, vend; nimetab õdede ja vendade nimesid;	2) kirjeldab oma kodu ja jutustab oma perest;	2) oskab kirjeldada oma kodu, maja, korterit, tube ja nende sisustust, teab mõistet mitmekorruselise;	2) kirjeldab oma perekonda;	2) kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
3) nimetab pildilt tegevust;	3) nimetab pereliikmete koduseid	3) nimetab mõnda ametit, tuntumaid	3) kirjeldab tuntumaid ameteid, (müüja,	3) oskab nimetada vanemate ameteid, kirjeldab	3) nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;

	toimetusi; matkib lihtsamaid töövõtteid, asetab töövahendid kokkulepitud kohta;	töövahendeid;	arst, autojuht jm);	üldtuntud elukutseid oma kodukohas;	
4) osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel;	4) oskab eristada Eesti lippu nähes erinevate värvide seas Eesti lipu värve;	4) teab Eesti lippu, oma rahvust;	4) kirjeldab Eesti Vabariigi lippu, teab miks tuleb lippu austada;	4) kirjeldab ja nimetab Eesti Vabariigi lippu ja sümboolikat;	4) nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
5) mõistab osutada küsümise korral kätele, jalgadele, peale;	5) mõistab osutada küsümise korral kätele, jalgadele, peale, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele;	5) oskab eristada tuttavaid kehaosi;	5) oskab eristada ja nimetada tuttavaid kehaosi;	5) oskab kirjeldada inimeste erinevusi;	5) mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
6) mõistab lihtsamaid korraldusi;	6) teab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid);	6) nimetab ja kirjeldab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud;	6) teab naha kasulikkusest, selgitab kuidas nahka hoida, oskab eristada kasulikke ja kahjulikke toiduaineid;	6) nimetab tervist hoidvaid tegevusi;	6) oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
7) teab mõiste <i>ei tohi</i> tähendust, meelde- tuletamise korral jätab hüvasti ja tänap;	7) mõistab haiget saanud sõpra lohutada;	7) mõistab andeks paluda;	7) suhtub sõbrasse abistavalt, austab tema arvamust;	7) teab mõistete <i>õige ja vale</i> tähendust, üldtuntud viisakusreegleid;	7) julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;
8) teab oma	8) nimetab ja	8) nimetab	8) kirjeldab leiva	8) nimetab tervist	8) kirjeldab, kuidas

käterätiku asukohta;	kirjeldab tervislikke toiduaineid;	tegevusi, mis võivad olla ohtlikud;	teekonda lauale; teab kuidas olla terve, kuidas end eest hoolitseda;	hoidvaid tegevusi;	ümbrisev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
9) järgib prügi viimist prügikasti;	9) teab hammaste hooldamise vahendeid;	9) mõistab hammaste hooldamise vajalikkust;	9) järgib hammaste pesemist ja selle vajalikkust;	9) oskab pesta hambaid täiskasvanu juhendamisel, nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi;	9) järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
10) nimetab ja kirjeldab lindu, looma, lille ja puud; tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse järgi;	10) teab, et loodust peab hoidma;	10) oskab eristada plasttaarat ja paberit muudest jäätmetest;	10) kirjeldab prügi;	10) nimetab kohti, esemeid, aineid ja tegevusi, mis võivad olla ohtlikud;	10) suhtub ümbrisevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
11) teab ööd ja päeva, tunneb päikest ja kuud;	11) oskab osutamise korral nimetada muru, lille, puud; nimetab tuttavat looma ja tema kehaosi;	11) oskab nimetada ja ära tunda mõnda lille, puud;	11) nimetab puid lehtede kuju ja tüve järgi; teab mõnda põõsast; teab mõistet söögi- ja mürgiseen; nimetab metsloomi; teab kassi ja koera kasulikkust inimesele; oskab nimetada talveunes olevaid loomi;	11) oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu; tuntumaid seeni ja kirjeldada neid, mis kasvavad kodukoha metsas;	11) kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
12) jälgib lille kasvu päikese sooja mõjul;	12) oskab eristada ööd ja päeva; nimetab talve ja suve iseloomulikke nähtusi;	12) oskab iseloomustada päeva (on valge, päike paistab) ja ööd (on pime, taevast on kuu, tähed);	12) eristab ning nimetab päeva ja ööd; päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine ning seostamine taimede ja loomade tegevusega;	12) iseloomustab päeva ja öö vaheldumist ning seostab seda taimede ja loomade tegevusega;	12) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;

13) nimetab ilmastiku-nähtusi: lumi sajab, päike paistab, vihma sajab;	13) mõistab, et lilli nopitakse vaasi panekuks;	13) oskab nimetada talvele ja suvele iseloomulikke ilmastiku-nähtusi;	13) kirjeldab ilmade muutumist ja kirjeldab ilmastikunähtusik ülm, soe, palav;	13) nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid, teab õhu vajalikkust ja kasutamist;	13) selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
14) nimetab tuttavaid kodu-masinaid ja elektroonikat	14) oskab eristada erinevaid ilmastiku-nähtusi;	14) oskab eristada erinevaid aastaaegu;	14) oskab nimetada aastaaegade tunnuseid;	14) oskab nimetada kõiki aastaaegu ja neid iseloomustada	14) selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
15) mõistab, et laps liikleb ainult koos täiskasvanuga;	15) teab, et jäätmed pannakse selleks ettenähtud kohta;	15) teab, et vett tuleb tarbida säästlikult;	15) teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku; oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimestele;	15) mõistab, et joogivett. elektrit on vaja kokku hoida; teab et inimene saab talvel loomi aidata; mõistab et on vaja istutada puid ja muid taimi; oskab enda ümber, looduses, kodu ümbruses hoida puhtust;	15) mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
	16) mõistab et tikkudega ei tohi mängida;	16) mõistab helkuri otstarvet ning teab turvavarustuse kasutamise vajalikkust autoga sõites;	16) teab helkuri, turvatooli ja – vöö vajalikkusest;	16) teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis, oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes, kus ja kuidas helkurit kanda;	16) kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
	17) nimetab mõistet sõidutee ja kõnnitee, järgib jalgratta sõitmise nõudeid;	17) tunneb liiklusmärki „Ülekäigurada”	17) teab, et „sebra“ on jalakäijate ülekäiguraja märk;	17) teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust;	17) teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

5.5. Valdkond *Keel ja kõne*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks valdkonnas *Keel ja kõne* on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud esmased lugemise ja kirjutamise oskused.

Valdkonna *Keel ja kõne* sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted valdkonnas *Keel ja kõne*.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda. Õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesisid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jms) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesisistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jms.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas *Keel ja kõne*

Sõimerühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm	
	L i i t r ü h m				
1,5-2 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
1) suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal;	1) osaleb dialoogis: esitab küsimusi ja vastab, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem kui ühe	1) suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevuses	1) algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevus-situatsiooni;	1) räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta (nt <i>Kus ja kellega ta elab? Kas tal on lapsi?</i>);	1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;

	lausundiga;				
2) vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, hääliitsuse või 1-2sõnalise ütlusega;	2) kommenteerib enda ja/või kaaslase tegevust 1-2 lausundiga;	2) küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta;	2) kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust;	2) püsib teemas, vajaduse korral läheb kaasa teiste algatatud teemamuutusega;	2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
3) kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1-2sõnalisi lauseid (nt <i>Miku õue p.o Mikk tahab minna õue</i>);	3) loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust;	3) räägib 2-3 lausungiga mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest;	3) annab kuulnud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungitega;	3) annab edasi kuulnud teksti (nt muinasjutu) sündmuse järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste/korralduste abil;	3) suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
4) väljendab kõnes mõnda järgmisest suhetest: eitus (<i>ei taha</i>), kuuluvus (<i>tädi lusikas</i>), asukoht (<i>emme siia</i>), omadus (<i>auto katki</i>), subjekti-objekti suhe (<i>issi anna pall</i>);	4) kasutab kõnes õigesti enamikku käändevorme;	4) jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi;	4) loeb peast kuni neljarealisi liisusalme/luuletusi;	4) jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega;	4) jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
5) hääldab õigesti mõnda üksikut lühikest sõna;	5) kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta ise on kokku puutunud;	5) mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi (nt <i>kuusk, kask – puud; tuvi, kajakas – linnud</i>);	5) ühildab sõnu arvus (<i>karud sõõvad</i>) ja käändes (<i>ilusale lillele; punase palliga</i>);	5) kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu <i>eile, täna, homme</i> ;	5) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
6) vaatab koos	6) kasutab kõnes	6) kasutab	6) kasutab kõnes	6) kordab järele	6) kasutab kõnes

täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamise pildile või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta.	värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu;	kõnes objektide osade/detailide nimetusi (<i>käpad, saba, rool</i>);	aega väljendavaid nimisõnu <i>hommik, päev, õhtu, öö</i> ;	ja hääldab ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu;	kõiki käände- ja pöördeforme ainsuses ja mitmuses;
	7) hääldab õigesti enamikku häälikuid (erandid võivad olla <i>r, s, k, õ, ü</i>);	7) tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas;	7) hääldab õigesti emakeele häälikuid;	7) häälib täiskasvanu abiga (järele korrates, abivahendeid kasutades) 1-2-silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu;	7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
	8) vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte.	8) tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti.	8) tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades;	8) määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühenditeta sõnas;	8) hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
			9) kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime).	9) loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid).	9) tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirja pildis ära mõned sõnad;
					10) kirjutab joonistähtedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;
					11) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

5.6. Valdkond *Eesti keel kui teine keel*

Eesti keele õpetamine mitte-eesti kodukeelega lastele eesti õppekeelega rühmas.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks valdkonnas *Eesti keel kui teine keel* on, et laps:

- 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- 3) tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Valdkonna *Eesti keel kui teine keel* sisu:

- 1) kuulamine;
- 2) kõnelemine;
- 3) Eesti kultuuri tutvustamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted valdkonnas *Eesti keel kui teine keel*.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- 2) pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- 3) suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- 4) korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- 5) vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- 6) valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- 7) pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

Õpetajad kavandavad rühma tegevuskavas rühma eripärast, aasta õppe eesmärkidest ning teemadest tulenevalt sihipärase õppetegevuse (individuaalne tegevus, sõnavaratöö jms). Eesti keelt õpitakse üldjuhul kogu rühmaga plaanitud õppe- ja igapäevategevuste käigus.

Individuaalset tegevust kavandades, last õpetades ja tema eestikeelse kõne arengut jälgides arvestab õpetaja lapse eripära (kui palju ja millises valdkonnas laps toetamist vajab, nn vaikiva perioodi arvestamine jm).

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas *Eesti keel kui teine keel* (mitte-eesti kodukeelega lapsed eesti õppekeelega rühmas):

Esimene poolaasta	Teine poolaasta	Järgnev periood (kuni kooliminekuuni) 6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
1) kuulab ja tajub eesti keele kõla;	1) kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlussituatsiooniga;	1) mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet;
2) tunneb ära lihtsamad õpitud sõnad ja väljendid tuttavas kontekstis ja mõistab neid;	2) tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid;	2) tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes;
3) saab aru lihtsamatest igapäevaste toimingutega seotud korraldustest;	3) reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele;	3) saab aru korraldusest ja toimib vastavalt;
4) kordab järele õpitud sõnu ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks;	4) oskab vastata küsimusele õpitud sõnavara piires;	4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;
5) tunneb lihtsamaid viisakusväljendeid;	5) kasutab elementaarseid viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides;	5) kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;
6) näitab üles huvi suhtlemise vastu ning vajaduse korral loob kontakti täiskasvanute ja teiste lastega;	6) kasutab lihtsaid fraase ja lihtlauseid suutes algatada ja lõpetada vestlust;	6) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
7) tunneb huvi Eesti rahvussümbolite ja riigis tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade vastu.	7) oskab nimetada mõnda Eesti rahvussümbolit ning riigis tähistatavat riiklikku ja rahvuslikku tähtpäeva.	7) oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimi ja tuntud inimesi.

Mitte-eesti kodukeelega laste arengut jälgides ja eeldatavaid tulemusi saavutades lähtub õpetaja eesti õppekeelega rühma õppekava erinevate vanuseastmete valdkondade eeldatavatest tulemustest.

5.7. Valdkond Matemaatika

14.4.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks valdkonnas *Matemaatika* on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;

- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna *Matemaatika* sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted valdkonnas *Matemaatika*.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemete vahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas *Matemaatika*:

Sõimerühm	Noorem rühm	Keskmine rühm	Vanem rühm		
L i i t r ü h m					
1,5-2 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
1) kasutab mõistet <i>üks</i> ja <i>palju</i> ;	1) rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse järgi hulgaks;	1) näeb, kas nimetatud ese kuulub moodustatud hulka;	1) rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva tunnuse järgi;	1) loendab 12ni, tunneb arvude rida ja numbrimärke;	1) määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
2) saab aru mõistetest <i>suur ja väike</i> ;	2) leiab erinevate esemete hulgast <i>palju</i> ja <i>üks</i> ;	2) moodustab paare;	2) võrdleb hulki esemeid paaridesse seades ning otsustab, mida on <i>rohkem kui</i> ,	2) võrdleb arve (on suurem kui, väiksem kui);	2) võrdleb hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem, vähem, võrdselt</i> ;

			<i>vähem kui;</i>		
3) leiab samasuguse vormi (<i>kandiline ja ümmargune</i>);	3) loendab kolme piires ja vastab küsimusele <i>mitu on?</i>	3) teab arve 1-5-ni, loendab viie piires;	3) teab arve 10-ni;	3) paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab, võtab ühest hulgast esemed ära ja lahutab;	3) teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
4) kasutab mõisteid <i>all</i> ja <i>peal</i> .	4) näeb esemetes erinevusi suuruses;	4) saab teada, et esemeid on võrreldavates hulkades ühepalju ehk võrdselt;	4) järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi;	4) järjestab 5 eset suurustunnuse järgi;	4) liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke: + – =
	5) leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel;	5) võrdleb kahte eset suuruse, pikkuse, laiuse järgi;	5) kirjeldab ruudu ning ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leiab sarnaseid kujundeid ümbritsevast;	5) leiab vaadeldavast objektist silma järgi <i>suurema-väiksema sama suure</i> ning kontrollib objekte kõrvutades;	5) koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
	6) eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, ringi ja ruutu;	6) eristab kolmnurka ja nelinurka;	6) kirjeldab tegevusi, mida tehakse erinevatel ööpäeva osadel;	6) hindab kaugust silma järgi;	6) järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
	7) vestleb ööst ja päevast ning matkib tegevusi mängus;	7) leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid;	7) oskab rääkida sündmustest <i>eile-täna-homme</i> ;	7) mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahenditega	7) rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
	8) näitab mis asub <i>ülal-all, kõrval, ees-taga</i> .	8) kirjeldab tegevusi, mida tehakse hommikul, mida õhtul;	8) määrab asukohta teiste laste ja asjade suhtes;	8) järjestab raskuse ja paksuse järgi;	8) kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
		9) määrab teiste	9) määrab	9) rühmitab	9) oskab öelda

		laste ja esemete asukohta enda suhtes.	paremat ja vasakut poolt.	kujundeid vormi, suuruse, värvuse järgi ja laob pilte, mustreid;	kellaega täistundides;
				10) teab nädalapäevade nimetusi ja tegevusi erinevatel nädalapäevadel;	10) nimetab nädalapäevi, kuid, aastaagu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
				11) eristab mõisteid kiiresti-aeglaselt, varsti, hiljem, kohe;	11) mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nööri vms);
				12) oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes: all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal;	12) eristab enamkasutatavaid rahaning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
				13) orienteerub ruumis ja õues juhendi järgi.	13) leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

5.8. Valdkond *Kunst*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks valdkonnas *Kunst* on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna *Kunst* sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;

- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted valdkonnas *Kunst*.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisse elamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas *Kunst*:

Sõimerühm		Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
L i i t r ü h m					
1,5-2 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
1) tutvub joonistamis tarvetega (paber, pliiats);	1) osaleb meelsasti kunsti-tegevustes;	1) kasutab kunstitööde loomisel erinevaid vahendeid;	1) valib meelepäraseid materjale ja vahendeid oma tööde loomisel;	1) loob oma töö erinevaid materjale kombineerides (looduslik ja tehismaterjal);	1) leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
2) tunneb piltidelt	2) vaatleb pilte ja raamatu	2) kujutab tuttavatest	2) suhtub heasoovlikult	2) jutustab küsimuste toel	2) väljendab joonistades,

tuttavaid esemeid.	illustratsioone;	vormidest ja joontest koosnevaid lihtsamaid esemeid;	kaaslase töödesse;	oma töödes kujutatust ja nimetab kasutatud materjale;	maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
	3) kujutab oma töödes lihtsamaid vorme ja esemeid.	3) tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest;	3) väljendab oma töödes(piltidel) tuttavaid esemeid ja asju;	3) kasutab oma kunstitööde loomisel kogetud sündmusi ja fantaasiat;	3) kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
		4) näitab oma tööd teistele (räägib sellest).	4) vaatleb raamatu illustratsioone ja esitab küsimusi nende kohta.	4) kujutab äratuntavalt esemeid, objekte ja elusolendeid.	4) kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
					5) keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
					6) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
					6) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
					7) koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
					8) kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

5.9. Valdakond *Muusika*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks valdkonnas *Muusika* on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna *Muusika* sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted valdkonnas *Muusika*.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas *Muusika*:

Sõimerühm	Noorem rühm	Keskmine rühm	Vanem rühm		
L i i t r ü h m					
1,5-2aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
1) laulab täiskasvanuga kaasa lihtsamaid silpe (<i>la, ti, mõmm, tuut</i>);	1) laulab lihtsaid fraase matkides täiskasvanu häält;	1) laulab lühikesi fraase ja eakohaseid lihtsaid laule loomuliku häälega;	1) laulab rühmaga koos loomuliku häälega;	1) laulab loomuliku häälega ja vaba hingamisega;	1) laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
2) jälgib huviga kuulatavat laulu;	2) kuulab eakohase laulu või muusikapala	2) laulab järgi õpitud lastelaule;	2) laulab lihtsamaid lastelaule;	2) laulab teistega koos lastelaule;	2) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambelis

	lõpuni;				kui ka üksi;
3) eristab plaksutamist ja patsutamist;	3) tunneb ära kehapillil tekitatud kõla;	3) reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (nt plakustab, kõigutab keha vmt);	3) kuulab laulu ja muusikapala; eristab kontrastset muusikat (kiire-aeglane, vali-vaikne);	3) kuulab huviga muusikapala ja iseloomustada lihtsamate muusikaliste väljendusvahendite abil;	3) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
4) teeb laulu saatel lihtsaid rütmilisi liigutusi (patsutamine, plaksutamine lehvitamine jm);	4) matkib kehapillil täiskasvanut laulu ja muusikapala saatel;	4) kuulab laulu ja muusikapala lõpuni	4) tunneb ära laulmise järgi mõningaid õpituid laule;	4) kuulab laulu ja pillimängu;	4) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
5) püüab täiskasvanu ettenäitamisel mängida mõnel rütmipillil;	5) mängib lihtsamatel rütmipillidel (kõrin, kõlapulk, looduslikud ja isevalmistatud pillid);	5) tunneb ära õpitud rütmipilli kõla;	5) eristab tämbri järgi õpitud rütmipille;	5).eristab kõla ja tämbri järgi mõnda õpitud lastepilli;	5) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
6) teeb koos täiskasvanuga lihtsamaid muusikalisi rütmilisi liigutusi.	6) jäljendab täiskasvanut muusikalises rütmilises liikumisel.	6) tutvub lihtsamate rütmipillide mänguvõtetega ja kasutab neid pille mängudes;	6) mängib lihtsamatel rütmipillidel liikumise ja laulmise saateks;	6) mängib rütmipillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele kaasmängu;	6) mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
.		7) mängib erinevatel rütmipillidel;	7) mängib lihtsamatel lastepillidel üksi ja koos teistega;	7) mängib erinevatel lastepillidel (ka omavalmistatud ja looduslikel pillidel);	7) mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis;
		8) tajub liikumisel muusika algust ja lõppu jning liigub vastavalt;	8) liigub vastavalt muusika kontrastsele (kiire-aeglane	8) liigub vastavalt muusika erinevatele meeleoludele;	8) liigub vastavalt muusika meeleolule;

			jms) meelolule;		
		9) liigub koos täiskasvanuga vastavalt muusika meeleolule.	9) väljendab ennast erineva muusikalise rütmilise liikumise kaudu.	9) väljendab ennast loovalt muusikalise rütmilise liikumise kaudu	9) väljendab ennast loovalt muusikalise rütmilise liikumise kaudu.

5.10. Valdkond *Liikumine*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks valdkonnas *Liikumine* on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna *Liikumine* sisu:

- 1) kehalise kasvatusel alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted valdkonnas *Liikumine*.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas *Liikumine*:

Sõimerühm	Noorem rühm	Keskmine rühm	Vanem rühm		
L i i t r ü h m					
1,5-2 aastase lapse arengu	2-3 aastase lapse arengu	3-4 aastase lapse arengu	4-5 aastase lapse arengu	5-6 aastase lapse arengu	6-7 aastase lapse arengu

eeldatavad tulemused	eeldatavad tulemused	eeldatavad tulemused	eeldatavad tulemused	eeldatavad tulemused	eeldatavad tulemused
1) tunneb huvi liikumis- tegevuse vastu;	1) sooritab õpetaja ettenäitamisel lihtsamaid harjutusi;	1) valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemis-riided;	1) arvestab rühmakaaslasi aktiivses tegevuses, järgib meeldetuletusel hügieeninõudeid	1) sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi;	1) keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
2) liigub õpetaja juhendamisel ohutult;	2) liigub õpetaja juhendamisel ohutult;	2) arvestab rühmakaaslasi aktiivses tegevuses;	2) sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi;	2) kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes;	2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid
3) ronib ning roomab üle ja läbi väikeste takistuste;	3) ronib ning roomab üle ja läbi väikeste takistuste;	3) sooritab põhiliikumisi;	3) sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes;	3) teeb harjutusi väikevahenditega;	3) sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
4) kõnnib piiratud pinnal;	4) kõnnib piiratud pinnal;	4) säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka piiratud pinnal;	4) teeb koordinatsiooni, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi;	4) mängib kollektiivseid võistlusmänge, osaleb jõukohastes teatevõistlustes;	4) sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
5) säilitab kõndides ja joostes sihi;	5) säilitab kõndides ja joostes sihi;	5) mängib matkiva sisuga 1-2 reegluga kõnni- ja jooksumänge;	5) mängib 2-4 reegluga liikumismänge;	5) teeb vahenditega (palliga, hüpitsaga) harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti;	5) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
6) hüpitab käes palli ning jälgib selle suunda;	6) hüpitab käes palli ning jälgib selle suunda;	6) mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mänge;	6) pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel;	6) valitseb oma liigutusi koordinatsiooni ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes;	6) kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
7) mängib koos juhendaja ning	7) mängib koos juhendaja ning	7) sooritab võimlemisharjutusi eri asendites	7) sooritab juhendamisel kuni neljast	7) sooritab tasakaalu, painduvust ja	7) matkib täiskasvanut harjutuste

kaaslastega kõnni- ja jooksumänge	kaaslastega kõnni- ja jooksumänge;	ja erinevate vahenditega;	harjutusest koosnevat kombinatsiooni;	osavust arendavaid harjutusi:	sooritamisel;
8) sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi;	8) sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi;	8) teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ning kaaslastega;	8) hoiab oma kohta erinevates rivistustes; kolonnis, ringis, viirus;	8) veab kelgul kaaslast, kelgutab mäest alla täites eriülesandeid;	8) sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
9) jookseb veereva vahendi (palli, rõnga) järel;	9) jookseb veereva vahendi (palli, rõnga) järel;	9) teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi;	9) kasutab suuskadel liikudes käte abi ja keppide tuge;	9) jälgendab liikumisega erinevaid rütme;	9) liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
10) istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskudes;	10) istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskudes;	10) veab tühja kelku, sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla;	10) sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi;	10) liigub vastavalt muusika tempole, liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt;	10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud);
11) kasutab liikudes rütmipille juhendaja abil;	11) kasutab liikudes rütmipille juhendaja abil;	11) kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi;	11) plaksutab ja liigub vastavalt rütmile;	11) kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt;	11) mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
12) sobitab juhendaja abil liikumist muusika järgi;	12) sobitab juhendaja abil liikumist muusika järgi;	12) sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos;	12) algatab iseseisvalt mängu;	12) sooritab rännakuid ja orjenteerub koos õpetajaga;	12) peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
13) tunneb huvi liikumis- mängude vastu.	13) mängib vabamängus iseseisvalt.	13) matkab õpetajaga looduses, teeb kaasa kuni 500m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis.	13) tegutseb iseseisvalt õuealal.	13) teab spordivahendite nimetusi ning kasutab erinevaid vahendeid ohutult, sobival viisil ja kohas.	13) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

HINNATAVAD ÜLDOSKUSED

5.11. Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Lapse eeldatavad mänguoskused vanuseti

Sõimerühm	Noorem rühm	Keskmine rühm	Vanem rühm		
	L i i t r ü h m				
1,5-2 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
1) toob vajalikke mänguasju;	1) toob mängudesse uusi tegevusi matkimiseks;	1) mängib lühiajaliselt 2-4 lapsega;	1) arendab mängus omaalgatust ja iseseisvust;	1) suudab ühendada mängudes kogemused, teadmised ja muljed;	1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
2) matkib lihtsaid täiskasvanute tegevusi;	2) mängib episoode pereelust;	2) võtab teatud isiku rolli;	2) arvestab mängukaaslaste soove ja ettepanekuid;	2) järgib mängureegleid;	2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
	3) toimub koosmäng täiskasvanuga;	3) mängib kõrvuti segamata teist last;	3) kasutab mängudes ehitusmaterjali erinevate asjade ehitamiseks;	3) lepib kokku reeglites enne mängu algust;	3) algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
		4) mängib mõtestatud lihtsaid süžeelisi tegevusi;	4) tunneb rõõmu koosmängust kaaslastega;	4) tunneb huvi lavastusmängude eriliikide vastu;	4) täidab mängudes erinevaid rolle;

				5) algatab erinevaid mängu ja valib mängukaaslasi;	5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
					6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
					7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
					8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

5.12. Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Lapse eeldatavad tunnetus- ja õpioskused vanuseti

Sõimerühm		Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
L i i t r ü h m					
1,5-2 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
1) hangib ümbrusest aktiivselt infot;	1) kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning	1) saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest	1) omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu;	1) saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest	1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg),

	mälupilte;	võrdlustest;		järjestusest;	tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
2) keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele, silmatorkavale stiimulile või omadusele;	2) jälgib lihtsaid lookesi, eristab kogemusele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest;	2) järgib lihtsaid reegleid;	2) konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi;	2) kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale;	2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
3) tegutseb teistega kõrvuti ja osaleb ühistegevuses vahelduvas vormis;	3) tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega;	3) oskab osaliselt oma tegevusi planeerida ja organiseerida;	3) tegutseb koos teistega, teda motiveerivad tegevused eakaaslastega;	3) suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20 minutiks;	3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
4) kasutab mitte-verbaalseid suhtlusvahendeid;	4) keskendub tegevusele lühikeseks ajaks;	4) plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme;	4) hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet;	4) seab eesmärgid ning üritab alustatud tegevused lõpetada	4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
5) räägib ja saab aru üksnes sellest, mida ta tajub;	5) osaleb dialoogis;	5) osaleb ühistegevuses ning teeb koostööd teiste lastega;	5) osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes	5) järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada;	5) tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
6) omandab uusi seoseid vahetu, korduva ja aktiivse tegutsemise ning käelise tegevuse kaudu;	6) omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada;	6) omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu;	6) tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid;	6) kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudes kui ka sarnases olukorras;	6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
7) rühmitab ühe nähtava omaduse järgi;	7) rühmitab asju ja esemeid nimetuse järgi;	7) liigitab lihtsamate üldmõistete tunnuse järgi;	7) eristab rühmi ja oskab neid võrrelda;	7) rühmitab esemeid ja asju omaduse ning nimetuse järgi;	7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;

8) kasutab omandatud teadmisi sarnastes olukordades.	8) mõistab osaliselt lihtsamat kõnet.	8) hangib tänu keeleoskusele uut teavet.	8) osakb vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid.	8) teadvustab kordamise vajadust.	8) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.
--	---------------------------------------	--	--	-----------------------------------	---

5.13. Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid (mängukaaslast), võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Lapse eeldatavad sotsiaalsed oskused vanuseti

Sõimerühm		Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
L i i t r ü h m					
1,5-2 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
1) tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti;	1) saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid;	1) püüab vahel teisi abistada ja lohutada, tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;	1) hakkab mõistma teiste tundeid ja mõtteid;	1) tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti, arvestab neid käitumises ja vestluses;	1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
2) mõistab selgelt väljendatud keeldu "Ei tohi!" "Ära tee!" jms	2) osaleb täiskasvanuga ühistegevustes teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti;	2) osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslasega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale;	2) imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere;	2) kujunevad esimesed sõprussuhted; eelistab omasoolisi mängukaaslast;	2) tahab ja julgeb suhelda, huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;

3) toetub võõrastega suheldes tuttavale täiskasvanule;	3) loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos; tegutseb kontakti luues ja säilitades sihipäraselt;	3) arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet;	3) naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust; teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab;	3) järgib mängides ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt;	3) hoolib teistest inimestest, osutab oma abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
4) matkib täiskasvanu tegevusi, millele saab tagasisidet;	4) täidab igapäevaelu rutiini;	4) saab aru lihtsamatest käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevases suhtluses; püüab täita kodukorra reegleid;	4) aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi; jälgib reeglite täitmist teiste poolt;	4) järgib sotsiaalset rutiini;	4) osaleb rühma reeglite kujundamisel;
5) teab elementaarseid viisakusreegleid ning kasutab neid, kui seda on talle õpetatud.	5) järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujule toetudes jäljendab igapäevaelu rolle ja tegevusi;	5) saab aru valetamisest, kui taunitavast käitumisest.	5) oskab avalikus kohas sobivaltsi käituda, teab mida tohib, mida mitte.	5) suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil.	5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
	6) algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel.				6) loob sõprussuhteid;
					7) saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
					8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
					9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
					10) järgib

					kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
					11) selgitab oma seisukohti.

5.14. Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Lapse eeldatavad enesekohased oskused vanuseti

Sõimerühm	L i i t r ü h m				
	Noorem rühm	Keskmine rühm			Vanem rühm
1,5-2 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
1) väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad kiiresti;	1) väljendab tugevaid emotsioone, oma mina;	1) väljendab verbaalselt lihtsaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti;	1) väljendab oma emotsioone ja räägib nendest;	1) seab endale eesmärgid ja üritab neid ellu viia;	1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
2) kasutab osaliselt mina vormi, proovib ennast maksma panna ning oskab keelduda ja ei öelda;	2) võib karta tundmatuid ja uusi asju;	2) saab hakkama eneseteenindamisega: riietus, sööb, joob iseseisvalt, on kujunenud tualeti-	2) suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ning orienteerub oma suutlikkuses;	2) on oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele;	2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;

		harjumused;			
3) teab oma eesnime;	3) tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;	3) teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi;	3) suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest;	3) järgib rühma reegleid ning arvestab rühma vajadusi;	3) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
4) sööb, joob ja riietub lahti valdavalt iseseisvalt ning püsib suurema osa päevast kuiv ja puhas;	4) vajab turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid enesekindluse saavutamiseks;	4) vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu;	4) on tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut;	4) hoolib väiksematest, osutab abi ja küsib vajaduse korral seda ka ise	4) algatab mängu ja tegevusi;
	5) jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja;				5) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
					6) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
					7) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;

VI ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS (PÄEVAKAVA KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED, ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KAVANDAMISE PERIOODI PIKKUS), SEALHULGAS SUVEPERIOODIL

6.1. Lasteaia õppe- ja kasvatuskorralduse aluseks on lasteaia õppekava, mis vastab koolieelse lasteasutuse riiklikule õppekavale.

Lasteaed korraldab õppe- ja kasvatusgevust õppeaastati. Jooksev õppeaasta kestab 1. septembrist kuni 31. augustini.

Suveperioodil toimub õppe- kasvatusgevuste kinnistamine ja vabategevused õpetaja suunamisel.

6.2. Õppe- ja kasvatustegevus tugineb lasteaia päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütm, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ning pedagoogide kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Soodsate ilmastikutingimuste korral toimub võimalikult palju tegevusi õues. Päevakava on positiivse rutiini kujunemise aluseks, rühmareeglid lastele viisaka käitumise omandamise aluseks.

Päevakava - LISA 1

6.3. Rühmaõpetajad kavandavad vastavalt oma rühmale õppe- ja kasvatustegevused. Jooksva aasta tegevuskava koostatakse hiljemalt 15. oktoobriks.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestavad pedagoogid lapse arengutaset, vanust ning lapse huve.

6.4. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse planeeritava perioodi eesmärgid, üritused ja tegevused rühmas. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.

Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas.

6.5. Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmäärke, eri valdkondade sisude ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning pedagoogide ja personali kaasamist.

VII LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS

7.1. Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusteprotsessist. Pedagoogid viivad vaatlusi läbi, milles nad lepivad kokku kavandades rühma nädala- või rühma tegevuskava, jälgides lapsi nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.

7.2. Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused laste vanuste kaupa.

Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

Koolivalmiduskaardi väljastamise kord - LISA 2

7.3. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust rühmakoosolekul, mis viiakse läbi septembrikuus.

7.4. Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguestluste, mis:

- 1) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- 2) selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

Arenguestluste läbiviimist sätestab lasteaias ***Arenguestluste läbiviimise kord – LISA 3***

7.5. Lapse arengu hindamise ja arenguvestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustele vastavalt.

VIII ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS TUGITEENUSED LASTEAIAS

8.1. Erivajadustega laps käesoleva õppekava tähenduses on laps, kelle võimetest, terviseseisundist (keha-, kõne-, meele- või vaimupuuetega ning eriabi või erihooldust vajavad lapsed), keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

8.2. Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö.

8.3. Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse eesti keele õpe eesti õppekeele rühmas. Lasteaed toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

8.4. Rühmas, kus õppe- ja kasvatustegevus toimub eesti keeles, omandavad mitte-eesti kodukeelega lapsed eesti keele lõimitud tegevuste kaudu, millele võib lisanduda eesti keele tugiõpe. Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning meetodikat.

8.5. Lapsele, kelle koolikohustus on edasi lükatud, koostab rühmaõpetaja vajadusel nõustamiskomisjoni otsusest lähtuvalt individuaalse arenduskava. Koolikohustuse edasilükkamine toimub nõustamiskomisjoni otsuse alusel.

8.6. Lasteaias pakutakse vajadusepõhiselt lapsele ja perele eripedagoogi, logopeedi ja psühholoogi tuge.

Iga õppeaasta algul (septembris ja oktoobris), õpetajate ja tugispetsialistide koostöös, selgitatakse välja tuge vajavad lapsed. Lapsevanemal on võimalus kokku leppida tugispetsialistiga vestluse aeg, et saada rohkem infot tugimeetmetest.

Tugispetsialistid teevad koostööd lasteaiaõpetajate ja vanematega: vajadusel osalevad lapse arenguvestlusel või lapsele individuaalse arenduskava koostamisel, nõustavad vanemaid, edastavad vajadusel harjutusvara lapsevanemale ja õpetajatele.

Vajadusel koostavad rühma pedagoogid koostöös tugispetsialistidega ning lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava.

Erivajadusega lapse toetamise põhimõtted ja töökorraldus- LISA 4

IX LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS

9.1. Lasteaia pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Lapsevanema esmased koostööpartnerid on lasteasutuses tema lapse rühmaõpetajad ja õpetajat abistavad isikud.

9.2. Rühmaõpetaja teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Lapsevanemat teavitatakse lapse arengust ja õppimisest iga-aastaselt arenguvestlusel. Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises arenguvestluste kaudu, kus lapsevanemale tutvustatakse lapse arengu ja õppimise tulemusi ning selgitatakse välja lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes. Selle põhjal kavandatakse vajadusel koostöös lapsevanemaga õppe- ja kasvatustegevused, arvestades lapse eripära.

9.3. Lapsevanema soovi korral teavitatakse teda lapse arengust ja õppimisest sagedamini kui üks kord aastas. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldusega võimaldatakse lapsevanemal tutvuda rühmade teadetetahvlite, igapäevase vahetu suhtluse, ELIIS-keskkonna kaudu ning lapsevanemate koosolekul.

9.4. Õpetaja loob lapsevanemale võimaluse saada tuge ja nõu õppe-kasvatusküsimustes.

9.5. Lapsevanemal võimaldatakse anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele alljärgnevalt:

- edastades enda tagasiside vahetult rühmaõpetajale;
- edastades enda tagasiside vahetult lasteasutuse direktorile;
- lapsevanemate rahuloluküsimustikele vastamise kaudu.

9.6. Lasteaeda ja rühma tutvustav koosolek uutele lasteaeda tulijatele toimub augustikuu esimesel nädalal. Direktor edastab info uutele lapsevanematele, koosolekul osaleb rühma meeskond.

X ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

10.1. Õppekava täiendatakse ja uuendatakse seoses:

- haridusala seadusandluse muudatustega;
- muudatustega lasteaia arengukavas;
- tehtud ettepanekute ja otsustega;
- uute õppemeetodite rakendamisega;
- sisehindamise tulemustega.

10.2. Õppekava kuulub läbivaatamisele igal jooksva õppeaastal.

10.3. Ettepanekud õppekava täiendamiseks arutatakse läbi pedagoogilises nõukogus. Pedagoogiline nõukogu kooskõlastab ja kinnitab parandusettepanekud.

10.4. Ettepanekuid tutvustatakse ka hoolekogule. Kui pedagoogiline nõukogu ja hoolekogu on täiendavad ettepanekud heaks kiitnud, lisatakse need õppekavasse.

10.5. Kõik õppekava täiendavad ettepanekud kinnitab lasteaia direktor.